

Vår saksbehandler
Emanuela Rokke; ero@standard.no
tlf. 994 98 028

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo
postmottak@jd.dep.no

Vår dato
2023-10-16

Vår ref.
N/A

Standard Norges høringsinnspill på NOU 2023:16 Evaluering av pandemihåndteringen – Rapport fra Koronautvalget

Standard Norge har lest «NOU 2023:16 Evaluering av pandemihåndteringen – Rapport fra Koronautvalget».

Utvalget peker på standarder som hensiktsmessig verktøy for bedre samordning, økt sikkerhet og ressursparing i håndtering av eventuelle fremtidige pandemier. Standard Norge deler utvalgets syn på at standarder kan bidra til bedre informasjonsdeling og -samordning på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Vi ønsker å underbygge og støtte utvalgets syn gjennom å gi en presentasjon av standardiseringsorganisasjonene og en oversikt over allerede eksisterende eller pågående relevant standardiseringsarbeid.

1. Kort om Standard Norge

Standard Norge er den ledende aktøren på nasjonal og internasjonal standardisering i Norge. Standardisering gir økt effektivitet, større konkurransekraft og redusert risiko i bedrifter og samfunnet.

Standard Norges mandat som nasjonal standardiseringsorganisasjon er hjemlet i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 om europeisk standardisering, som er implementert i norsk rett.

Standard Norge er Norges medlem i den internasjonale standardiseringsorganisasjonen ISO og den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN. I tillegg følger Standard Norge EUs arbeid med standardisering tett. EU bruker i økende grad standarder til å konkretisere generelle forordninger. I februar 2022 ga Europakommisjonen ut sin standardiseringsstrategi. Denne suppleres med et årlig arbeidsprogram for standardisering. Det er koplinger mellom EU og CEN ved at Europakommisjonen jevnlig sender standardiseringsbestillinger til CEN. Standard Norge følger disse prosessene og informerer norsk samfunnsliv slik at norske aktører kan ivareta sine interesser i utformingen av europeiske harmoniserte standarder.

Standarder gir retningslinjer for hvilke krav som skal settes til varer og tjenester og regulerer for hvordan prøving, sertifisering og akkreditering skal gjennomføres. Standarder bidrar til utvikling av formålstjenlige og sikre varer, produksjonsprosesser og tjenester.

2. Standarder som del av fremtidig håndtering av pandemi (eller andre krisesituasjoner)

Innledningsvis i pandemien var det relativ stor oppmerksomhet om at PPE (Personal Protection Equipment) - produkter uten samsvarsmerking (CE-merking) dukket opp og ble brukt i ulike sammenhenger (f.eks. ansiktsmasker). Standard Norge vil påpeke at dette er en problemstilling som myndighetene bør være «føre var på», fordi det i en beredskapssituasjon som en pandemi, vil kunne oppstå behov for økt tilgang til ulike CE-merkede PPE-produkter både globalt, regionalt, nasjonalt og lokalt. Mulige situasjoner der dette er aktuelt utover pandemi er for eksempel en situasjon med regionale, radioaktive utslipp eller regionale beredskapssituasjoner som følge av ulike naturfenomener som plutselig gir større behov for CE-merkede produkter enn det anerkjente leverandører har tilgjengelig.

Standard Norge har også andre formater enn standarder som kan ha stor nytte i en pandemi eller krisesituasjon. Under pandemien inngikk Standard Norge i 2020 et samarbeid med Helsedirektoratet og FHI om å bruke metodikk fra standardisering til å utarbeide spesifikasjon for smittevern tilpasset ulike bransjer i næringslivet. Det ble utviklet 14 bransjespesifikasjoner for smittevern, noe som bidro til at store bransjer kunne holde virksomheten gående uten nedstenging, deriblant bygg og anlegg. Spesifikasjonen er et forenklet format, og ble ferdigstilt i løpet av 3 uker, hvilket er vesentlig raskere enn ordinær standardisering.

Standard Norge anbefaler at beredskapsmyndigheter sammen med Standard Norge vurderer hvordan standarder og andre standardiseringsprodukter kan være et hjelpemiddel i ulike krisesituasjoner.

3. Kommentarer til enkelte utsagn i rapporten fra Koronautvalget

Utvalget skriver at:

- Til en fremtidig pandemi vil det, etter Koronautvalgets vurdering, være hensiktsmessig å **utvikle felles standarder og funksjonalitet for smittesporingsverktøy i kommunene**, og at dette arbeidet bør bygge på erfaringer fra covid-19-pandemien og løsninger som allerede er utviklet og tatt i bruk.

Bruk av kart og kartløsninger i smittesporing kan være hensiktsmessig for å formidle informasjon til en bruker om smittefare plassert geografisk. Standarder for symboler og ikoner i kartløsninger kan være et effektivt virkemiddel i en slik applikasjon. Standard Norge arbeider med å utvikle standarder for symbolbruk i kartløsninger i hendelseshåndtering. Slike standarder kan også bidra til god funksjonalitet innenfor smittesporing.

- Koronautvalget mener at det i arbeidet med å styrke den nasjonale beredskapen og krisehåndteringen er viktig å fortsette å stimulere til økt digitalisering og utnyttelse av digitale verktøy som både understøtter og forbedrer samvirket i krisehåndteringen, samtidig som at informasjonssikkerheten ivaretas. **Digitale løsninger og verktøy bør være**

kompatible og bygge på felles standarder slik at det blir mulig å dele informasjon og samordne på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Som nevnt over, arbeider Standard Norge med et prosjekt om bruk av symboler i kart som grunnlag for deling av situasjonsforståelse mellom ulike aktører. En del av dette er å markere et område slik at det er tydelig for brukere hvor grensene for eksempel for en evakueringszone går. Tilsvarende kan kartløsninger basert på slike standarder kommunisere ulike smittesoner eller geografisk utbredelse av tiltakszoner, slik at brukere kan få informasjon om hvilke regler som gjelder for der de befinner seg.

- Krisestøtteverktøy er en viktig del av samordningen, men i dag er ikke verktøyene gode nok, mener statsforvalterne. Skal verktøyene bidra til enklere samordning og mulighet til å etablere felles situasjonsbilde raskere, må løsningene i de ulike sektorene være kompatible. **Statsforvalterne etterlyser derfor en felles kravspesifikasjon til krisestøtteverktøy**, og enighet om valg av verktøy, ifølge DSB¹.

Standard Norge arbeider med termer og begreper innenfor samfunnssikkerhet. Dette bidrar til å gi samme forståelse hos ulike aktører som deltar i håndtering av kriser. Også her vil prosjektet om å utvikle felles symboler i kartløsninger kunne tas i bruk i krisehåndteringsverktøy og gi raskere og bedre felles situasjonsforståelse mellom flere aktører.

Standard Norge utdyper gjerne våre anbefalinger og hvordan standarder kan bidra i det videre arbeidet med å følge opp rapporten. Vi kan om ønskelig tilby møte for å orientere mer om det relevante standardiseringsarbeidet som er gjort og som er på gang.

Vennlig hilsen,
Åse Lunde
Direktør Energi, bærekraft og teknologi

¹ Rapport, DSB 2022, «Statsforvalternes samordningsrolle i håndteringen av covid-19».